

Izcila vide studijām un pētniecībai - LU Bibliotēka

Ilona Vēliņa-Švilpe
LU Bibliotēkas galvenā bibliotekāre

Raksts publicēts e-žurnālā "Izglītība un Kultūra" Nr. 15 (588),
(2020. gada 16. oktobris), 21.-23.lpp. "Izglītība un Kultūra" redakcija atļāva raksta autorei
darbu publicēt atsevišķi no e-žurnāla.

Līdz ar Latvijas Universitātes (LU) Akadēmiskā centra veidošanu Torņakalnā, ir iegūti ne tikai moderni arhitektūras vaibsti pilsētvidē. Tas ir būtisks solis studiju procesa un zinātnisko sasniegumu veicināšanā gan pašā LU, gan augstākās izglītības vides un zinātnes izcilības veicināšanā valstī kopumā. Savukārt LU Bibliotēka kā pētniecības institūcija un zinātniskā procesa atbalsta struktūrvienība ir organiski iekļāvusies savas augstskolas inovatīvajā modelī.

LU Akadēmiskā centra Zinātņu māja un Dabas māja. © Foto: Toms Grīnbergs, LU Komunikācijas un inovāciju departaments

LU vīzija ir kļūt par vienu no vadošajām zinātnes universitātēm Baltijas reģionā un ieņemt atzītu vietu starp Eiropas un pasaules pētniecības un inovāciju centriem. LU Akadēmiskā centra izveide ir viens no stūrakmeņiem šīs vīzijas īstenošanā. Akadēmiskā centra attīstības programmas projekti tiek realizēti trīs posmos. Pirmā posma projekts – Dabas māja, otrais posms ietver divu ēku – Zinātņu mājas un Rakstu mājas izbūvi. Savukārt trešā posma projekti ir Studentu un Viesu māja, Sporta māja, Tehnoloģiju māja un Veselības māja.

Integrētais modelis - bibliotēka šeit un tagad 24 stundas diennaktī

Viena no projekta idejām ir veidot nevis atsevišķu bibliotēkas ēku līdzās pārējām, bet gan integrēt katrā ēkā attiecīgās zinātņu nozares informācijas resursus. Tādā veidā studijām un zinātniskajam darbam nepieciešamā informacionālā nodrošinājuma pamatbāze topošajiem speciālistiem un pētniekiem būtu pieejama tieši līdzās un jebkurā laikā. Savukārt bibliotēkas speciālistu darbs būtu virzīts konsultatīvā atbalsta sniegšanai, informācijpratības lekciju un nodarbību veidošanai, kā arī radošai kopsadarbībai ar fakultātēm un institūtiem, realizējot kopīgas izstādes un pasākumus. Daļa LU Akadēmiskā centra projekta posmu jau ir īstenoti un integrētais LU Bibliotēkas modelis sevi ir lieliski pierādījis.

LU Bibliotēkas Dabaszinātņu bibliotēka LU Akadēmiskā centra Dabas mājā. © Foto: Toms Grīnbergs, LU Komunikācijas un inovāciju departaments

LU Bibliotēkai pirmais lielais izaicinājums aiz muguras. 2015. gadā LU pabeidza Dabas mājas izveidi, kur tapa Dabaszinātņu bibliotēka. Tas bija pirmais realizētais projekts Latvijā, kad bibliotēka ar tās krājumu un tehnoloģijām pieejama augstskolas personālam un studentiem katru dienu 24 stundas diennaktī. Dabaszinātņu bibliotēka nodrošina plaša spektra servisu LU Bioloģijas fakultātei, LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātei, LU Ķīmijas fakultātei un diviem LU institūtiem.

Ēkas sirdī - bibliotēka

Nākamais LU realizētais Akadēmiskā centra izveides projekts ir Zinātņu māja, kas durvis vēra 2019. gadā. Ļoti nozīmīgs darbs tika paveikts kopā ar Zinātņu mājas arhitektu grupu, lai kopīgi atrastu veiksmīgākos risinājumus un īstenotu ieceri izveidot modernāko bibliotēkas vidi, kāda līdz šim bijusi Latvijas augstskolu bibliotēkās.

LU Akadēmiskā centra Zinātņu māja. © Foto: Toms Grīnbergs, LU Komunikācijas un inovāciju departaments

Zinātņu mājas bibliotēka savu darbu jaunajā ēkā uzsāka kopā ar citām augstskolas struktūrvienībām - LU Fizikas, matemātikas un optometrijas fakultāti, LU Medicīnas fakultāti un sešiem LU institūtiem. Bibliotēkas jaunais izaicinājums ir darbs atvērtā telpu plānojumā

pašā ēkas sirdī - ātrijā, kur krustojas teju visu studentu, mācībspēku un pētnieku ceļi. Vienlaikus šis modelis arī paver jaunas iespējas. Lielākais ieguvums ikvienam ir bibliotēkas organiskā iekļaušanās vides plānojumā - lietotāji brīvi no jebkuras vietas var ienākt bibliotēkas zonā, pārvietoties starp plauktiem un izvēlēties ērtāko darba vietu. Savukārt vienīgā bibliotēkas siena – stikla ārsiena ar lielisko panorāmas skatu un terasi – vēl vairāk pastiprina atvērta vides un plašuma iespaidu.

LU Bibliotēkas Zinātņu mājas bibliotēka LU Akadēmiskā centra Zinātņu mājā. © Foto: Toms Grīnbergs, LU Komunikācijas un inovāciju departaments

Būtiski, ka ēkas vide un interjers ir ļoti piemēroti dažādiem pasākumiem un izstāžu eksponēšanai. Šeit jau aizritējušas vairākas fotoizstādes, mākslas darbu ekspozīcijas, pasākumi un koncerti. Ievadot augstskolas 100 gadu jubileju, LU Bibliotēka kopīgi ar LU Komunikācijas un inovāciju departamentu 2019. gada septembra sākumā svinīgi atklāja ilggadējā LU fotogrāfa Toma Grīnberga vērienīgo fotoizstādi ar vairāk nekā 40 attēliem.

LU fotogrāfa Toma Grīnberga darbu izstādes atklāšana LU Akadēmiskā centra Zinātņu mājā. Tomu Grīnbergu sveic LU Bibliotēkas direktore Mārīte Saviča. © Foto: Sindija Iesalniece, LU Komunikācijas un inovāciju departaments

Mācīties rosinoši, ērti un droši!

LU Bibliotēkas Zinātņu mājas bibliotēka, tāpat kā Dabaszinātņu bibliotēka, LU studentiem un darbiniekiem ir atvērta visu diennakti. Studenti Zinātņu mājā paši veido savu darba vidi. "Mācīties šeit ir rosinoši, ērti un droši"! Tā studenti raksturoja savu darbu jaunajā bibliotēkā TV3 raidījuma "900 sekundes" sižetā par nakts bibliotēkām, kas tapa 2020. gada sākumā. 600 kvadrātmetru lielajā bibliotēkas platībā apmeklētājiem ir nodrošinātas 110 darba vietas, kur katrs var sev atrast un izvēlēties piemērotāko un ērtāko.

Studenti LU Bibliotēkas Zinātņu mājas bibliotēkā. © Foto: Toms Grīnbergs, LU Komunikācijas un inovāciju departaments

Zinātņu mājas bibliotēkā lietotāju ērtībai izvietotas vairākas modernas pašapkalpošanās iekārtas. Bibliotēka pamatoti lepojas ar pašapkalpošanās iekārtu portatīvo datoru izmantošanai *LapSafe Diplomat*, kurā pieejami 36 datori. Tā ir pirmā šāda veida iekārta Baltijas valstīs. LU studējošie un personās iekārtu var izmantot visu diennakti.

Pašapkalpošanās iekārta LapSafe Diplomat portatīvo datoru izmantošanai. © Foto: Ilona Vēliņa-Švilpe, LU Bibliotēka

Iekārtu lietot ir ļoti vienkārši. Noskenējot LU apliecību, lietotājam tiek atvērta viena no iekārtas durvīm, kurā atrodas dators. Tā kā dators ir uzlādēts uz vairākām stundām, to var izmantot jebkurā vietā ēkā - bibliotēkā, auditorijā, laboratorijā vai kādā no ērtajām atpūtas vietām. Datori ir aprīkoti ar licencētām programmām studentu patstāvīgo darbu veikšanai. Jaunais pakalpojums ir ļoti populārs. Tas ir būtisks ieguldījums demokrātiskas studiju vides veidošanā, veicinot studējošo patstāvību studiju un pētnieciskajā darbā.

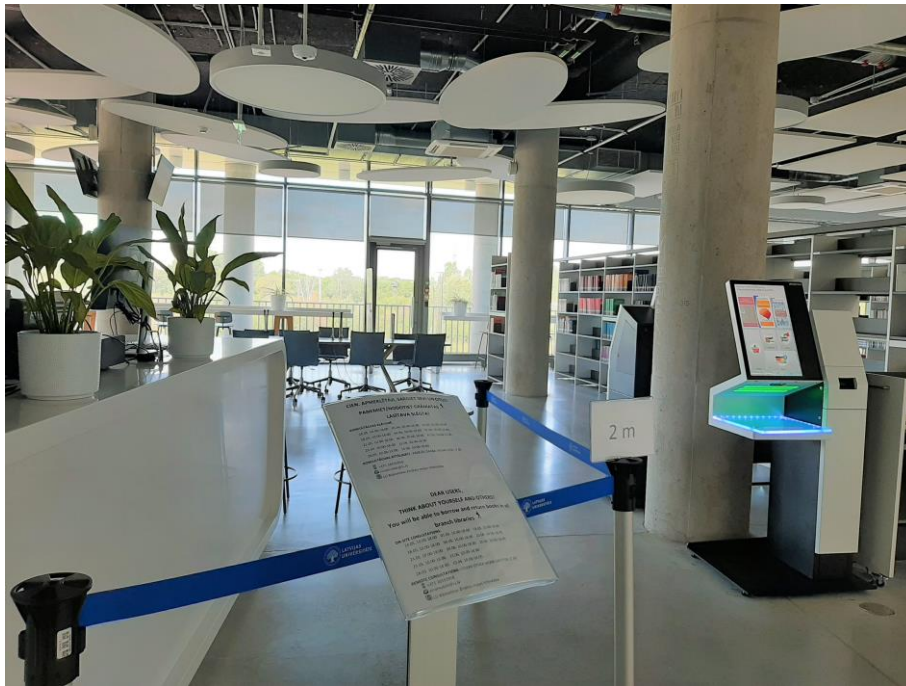

Vācijas-Baltijas Tirdzniecības kameras biedru vizīte LU Akadēmiskā centra Zinātņu mājā, iepazīstot jaunākās pašapkalpošanās tehnoloģijas bibliotēkā. © Foto: Toms Grīnbergs, LU Komunikācijas un inovāciju departaments

Savukārt bibliotēkā izvietoto drukāto informācijas resursu apjoms ir vairāk nekā 18 500 izdevumu dažādās valodās un tie visi ir brīvi pieejami ikvienam interesentam. Bibliotēka aprīkota ar divām jaunākā modeļa pašapkalpošanās iekārtām, kas ļauj apmeklētājiem patstāvīgi izsniegt un nodot vairākus informācijas resursus vienlaicīgi, kā arī pagarināt to izmantošanas termiņu.

Rūpes par klientiem un nodrošināts serviss COVID-19 laikā

Valstī izsludinātās ārkārtas situācijas laikā LU lēmumi un rīcība bija pilnībā koncentrēta, lai augstskola turpinātu darbu un nodrošinātu gan attālināto studiju procesu, gan zinātnisko darbību klātienē laboratorijās. Tas bija izaicinājuma laiks arī LU Bibliotēkai, kas turpināja intensīvu darbu, lai studenti, izstrādājot savus noslēguma darbus, saņemtu kvalitatīvu un profesionālu atbalstu. Bibliotekāri sniedza konsultācijas lietotājiem attālināti, kā arī tika īstenota arī pirmā attālinātā nodarbība studentiem, izmantojot programmu *Microsoft Teams*.

LU Bibliotēkas Zinātņu mājas bibliotēka ārkārtas situācijas laikā 2020. gada maijā. © Foto: Ilona Vēliņa-Švilpe, LU Bibliotēka

LU Bibliotēkas darbinieki priecājas par paveikto, tomēr priekšā vēl viens izaicinājums, kas prasīs visu profesionālo varēšanu un radošumu - bibliotēka un krātuve LU Akadēmiskā centra Rakstu māja, ko plānots realizēt līdz 2023. gada beigām. Tā būs vērienīgā projekta otrās daļas noslēgums, kas vainagosies ar LU humanitāro un sociālo zinātņu fakultāšu un institūtu izvietojumu Torņakalnā. Rakstu māja turpinās veidot studentu pilsētiņai raksturīgo atklātu, vienotu bibliotekārās apkalpošanas vidi, kas vērsta studiju un pētnieciskā darba izcilības izaugsmei.